

Bản tin **N** **NG**

số **5**

OXFAM

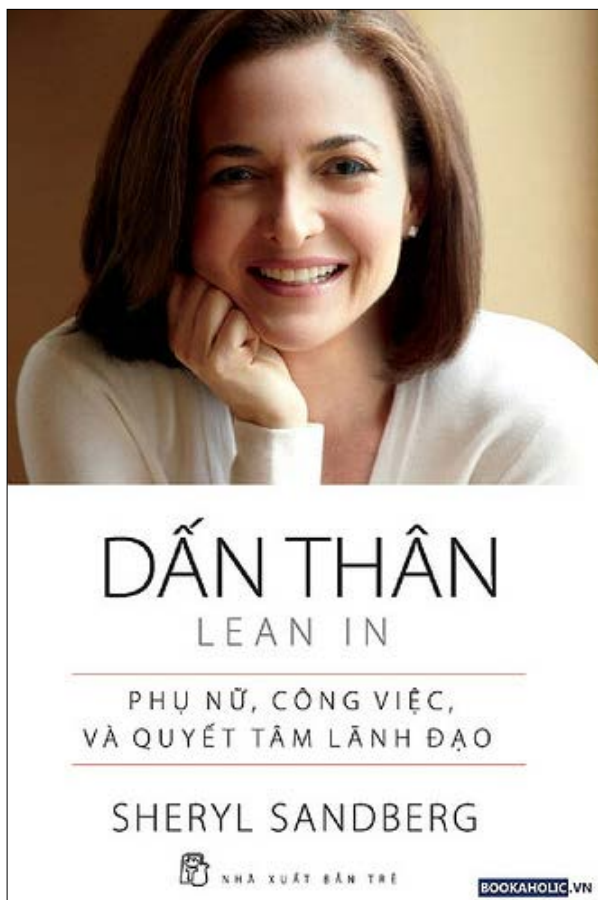
CSAGA

Phần 1: “Một thế giới thật sự bình đẳng là nơi mà phân nửa các thể chế sẽ do phụ nữ lãnh đạo và phân nửa các gia đình do đàn ông lãnh đạo”

(Sheryl Sandberg)

Trong khoảng tháng 6/7 năm 2014, có một sự kiện quan trọng đối với những người quan tâm đến bình đẳng giới là việc ra mắt cuốn sách “Lean In” (Dấn thân) của Sheryl Sandberg, một trong 50 lãnh đạo nữ của thế giới được tạp chí Forber bình chọn. Cuốn sách đã chỉ ra những sự thật còn tồn tại về tình trạng bất bình đẳng giới trên thế giới. Sheryl viết từ chính những kinh nghiệm cuộc đời của mình, những trăn trở, hi sinh, lựa chọn để có thể thành công. Bà cũng khích lệ phụ nữ hãy dám thay đổi cuộc đời mình và cùng nhau thay đổi thế giới. Cuốn sách được bà Tôn Nữ Thị Ninh, người thành đạt trong lĩnh vực chính trị, ngoại giao của Việt Nam viết lời tựa.

Trong chương viết về khoảng trống tham vọng lãnh đạo, Sheryl đã chỉ ra những rào cản khiến cho tỷ lệ phụ nữ đi học rất cao nhưng tỷ lệ phụ nữ làm lãnh đạo lại rất thấp. Tham vọng thành đạt trong nghề nghiệp của nam giới được xem là tất yếu trong khi đó ở phụ nữ thậm chí bị đánh giá một cách tiêu cực.

Áp lực về hôn nhân từ xã hội và gia đình với phụ nữ trẻ cũng là một cản trở cho sự thăng tiến của họ. Bà cũng cho rằng, khi chúng ta không còn phải săn bắn và kiếm thức ăn thì khát khao lãnh đạo phần lớn do yếu tố văn hóa tạo ra. Những hình mẫu về phụ nữ là con người của gia đình, của những tính cách dịu

dàng e lệ được củng cố ở mọi nơi, từ đồ chơi của trẻ đến cách người ta giáo dục bé trai và bé gái. Nỗi sợ hãi không được yêu quý, sợ bị đánh giá và thất bại cũng là những rào cản mà theo Sheryl hoàn toàn có thể phá bỏ.

Sheryl cũng cho rằng sự thiên vị trong đánh giá thành công giữa nam và nữ là “cốt lõi khiến phụ nữ bị kìm hãm”. Bà viết “Thành công và được yêu quý là hai yếu tố song hành với nam giới nhưng lại ngược chiều với nữ giới. Khi người nam thành công, anh ta được cả nam và nữ yêu quý. Khi phụ nữ thành công, cả hai giới đều không thích họ”. Bà cũng đã dẫn ra rất nhiều ví dụ về các lãnh đạo nữ bị gọi bằng những cái tên đầy miệt thị và khuyến khích phụ nữ đừng “hạ mình trước khi bị người khác tác động” bằng cách cố gắng tỏ ra khiêm tốn, che giấu bản thân. Sheryl đã gặp may mắn khi sếp nam của cô - Mark - người sáng lập Facebook đã chia sẻ “Khi bạn muốn thay đổi, bạn không thể làm hài lòng tất cả mọi người. Nếu bạn làm hài lòng tất cả mọi người, nghĩa là bạn vẫn chưa tiến lên đúng thực chất.”

Đáng ngạc nhiên là cuốn sách còn có hẳn một chương nói về việc chọn bạn đời và cách duy trì hôn nhân bình đẳng của phụ nữ với những con số khá rõ ràng.

Bà Tôn Nữ Thị Ninh, người viết lời giới thiệu cho cuốn sách bản tiếng Việt đã liên hệ:

“Tại Việt Nam, việc ca ngợi những đức tính truyền thống của phụ nữ đôi khi khiến người phụ nữ trở thành tù binh trong chính lâu đài được dát vàng của mình. Nói đến phụ nữ, người ta thường đề cao sự dịu dàng, nặng tình cảm, tinh thần hi sinh...điệp khúc đó âm thầm “bài trừ” những người phụ nữ hành xử khác với những chuẩn mực này và hàm ý họ thiếu nữ tính. Tôi không thuộc tuýp phụ nữ dịu hiền, nhưng tôi tin tưởng rằng tôi rất nữ tính. Thực chất, tôi nhận thấy sự rập khuôn đó chính là một dạng “định kiến ngọt ngào” kìm hãm sự phát triển của nữ giới.”

Cuốn sách này không chỉ dành cho các nhà lãnh đạo nữ, mà nó cần thiết cho tất cả chúng ta, từ những ai muốn làm chủ cuộc sống của mình đến những người hoạch định chính sách, các nhà nghiên cứu nữ quyền hay những người làm công tác phát triển.

Phần 2: Cuộc trò chuyện của 2 nhà báo và người làm công tác xã hội.

Học thạc sĩ truyền thông tại Đài Bắc, nhiều năm làm báo trong và ngoài nước, tư vấn chiến lược truyền thông, viết văn, dịch sách, hiện là Giám đốc Thương hiệu cho Công ty cổ phần Kỹ thuật nền móng và Công trình ngầm FECON. Các bài báo của chị có sức thu hút đối với độc giả, đặc biệt là độc giả trẻ bởi cách viết độc đáo về quyền phụ nữ, về cách khuyến khích tinh thần tự do trong tình yêu, gia đình và cố vũ việc dám sống với khát vọng cho phụ nữ trẻ.

Phóng viên báo Phụ nữ Thành phố Hồ Chí Minh, nổi tiếng với các loạt bài điều tra về chùa Bồ Đề giai đoạn gần đây.

Sáng Hà Nội chớm thu, chúng tôi ngồi trên tầng 5 Hàm Cá Mập nhìn ra Hồ Gươm, cà phê, trò chuyện như những người thư nhân nhất. Tôi biết Trang Hạ, người mẹ ba con đã phải thu xếp cho các con sớm để có cuộc gặp này. Tôi biết Thu Trang đêm qua phải vượt chặng đường 300 km gặp nhân chứng, và trở về vào rạng sáng, còn đang đói ngủ.

Họ đều được công chúng biết đến như những người dũng cảm, dẫn thân. Và đây là cuộc trò chuyện của những người bạn, chia sẻ chân tình về những gì đã trải qua.

VA: Mình từng làm nghề báo, mình cũng mới đi nói chuyện với các bạn là nhà báo tương lai, và mình thấy có một định kiến là phụ nữ rất khó làm báo giỏi. Nếu viết giỏi cũng chỉ làng nhàng trong mấy trang chuyên đề vô thưởng vô phạt, còn điều tra, phóng sự, với bao hiểm nguy bất trắc, vất vả, thì chỉ dành cho nam giới. Nhưng thực tế, mình thấy như cả Trang Hạ, và Thu Trang, thì điều đó không đúng.

Thu Trang: Bản thân em thì em nghĩ là để em làm những việc như thế này thì trước hết là do bản chất tính cách của em, em sinh ra từ bé số mệnh mình đã vậy rồi, tức là... trước tiên sinh ra mình đã là một đứa khác người. Lớn lên có thể nói em khá lì lợm, bản lĩnh. Em có những câu chuyện vượt qua khó khăn trong cuộc sống, đôi khi cùng cực đến mức tưởng mình không thể sống nổi. Có những đau khổ chắc là bất cứ người phụ nữ nào mà sinh ra trong một gia

Thu Trang - Phóng viên báo Phụ nữ Thành phố HCM

đình vất vả trong giai đoạn mà như tuổi của em bây giờ thì có lẽ là cũng đều sẽ trải qua.

VA: Hình ảnh mà mình nhớ về Trang, là bạn chạy đuổi theo cái ô tô của anh chàng đâm vào bà cụ mà bỏ chạy. Trang túm cổ anh ta xuống, bắt phải đưa cụ già đến viện kiểm tra. Ô, hình ảnh đấy khiến mình cảm phục và nghĩ mãi. Người ta hay nghĩ đó là hành động của những người đàn ông.

Thu Trang: Hôm đấy đi chợ về em đã nấu một bữa cơm không

ra gì cả, chồng em lúc đầu không biết cứ lùng bùng kiểu sao hôm nay ăn chán thế. Sau đó em mới kể ra như thế, tự nhiên thái độ anh ấy khác hẳn luôn, anh ấy âu yếm kiểu như ví dụ em đang rửa bát thì ôm em từ phía sau chẳng hạn. Xong còn bảo: anh hỏi thêm xem có gì để anh tiếp tục đến để xử lý. (cười)

Thì em mới cảm nhận là anh ấy cũng không nghĩ đấy là hung hãn. Nhưng lúc đấy em kể với thái độ bức xúc thật, vì em đã mất

khoảng một tiếng ở chợ để giải quyết việc đấy. Lúc đấy em hành động nó gay gắt như một cuộc chiến với một con người mà em thấy không thể chấp nhận được. Hai vợ chồng ở trên xe và đâm vào một bà già và cứ thế đi như kiểu là chạy trốn, nhưng lại là đường cùng, thế là chẳng chạy được, rúc vào một xó để chờ, em đi tìm được, em móc ra, bắt đưa bà đi bệnh viện, may là bà già không bị làm sao, không bị gãy gì nhưng cũng đau.

VA: Mình nghĩ đến nữ tính, đến lòng nhân hậu. Khi có tấm lòng nhân hậu thì người ta không thể chấp nhận sự hung ác, tàn nhẫn của kẻ khác. Và thế là người ta sẵn sàng xả thân, cả khi gặp nguy hiểm. Chắc người đàn ông của em hiểu em không chấp nhận những điều làm tổn thương những người khác, và cô ấy nếu làm những điều gì để giảm bớt những tổn thương người khác mà trên đường đi cô ấy nhìn

thấy và cô ấy sẵn sàng làm mà không nghĩ đến bản thân mình nữa.

Thu Trang: Chính xác chị ạ.

VA: Hôm nay vì sao mình mời hai người vì mình nhìn thấy kể cả về mặt gia đình và về mặt cá nhân thì thấy cả hai đều có những điểm giống nhau cho dù có những mặt khác nhau. Đều có một người chồng yêu và hiểu vợ, có trách nhiệm với gia đình, ủng hộ công việc của vợ. Ví dụ như Trang Hạ có một thời gian rất dài đến 7 năm đi Đài Loan đó, và xong còn thấy ảnh bụng chữa vượt mặt đi viết phóng sự bên Đài Loan nữa, nhưng rõ ràng là bạn phải hy sinh rất nhiều. Ông chồng ở nhà vừa làm việc vừa đưa đón con thì bé tẹo, ba đứa thì hai đứa con trai nghịch như quỷ sứ, đứa con gái thì còn nghịch hơn hai thằng em, rồi cặm cụi với cơm nước với mưu sinh. Còn bà vợ thì nếu mà nhìn thấy trên báo lúc nào cũng thấy nào là đi nhảy dù, đi

leo núi, hay cặp kè bên một anh đẹp giai nào đấy.

Trang Hạ: Thực ra cái mà mọi người nhìn thấy nó là kết quả của cả một quá trình chứ không phải dùng một cái mà nó có ngay được. Cái giây phút mình ứng xử với hiện tại của mình thế nào thì tương lai của mình nó sẽ như thế. Mọi người chỉ nhìn thấy ồ nó bay trên trời, ồ nó bơi dưới nước, nhưng mọi người có nhìn thấy quá trình lúc nó không bay, không leo núi chèo thuyền nó làm gì đâu. Ông xã em tự hào vì vợ và em cũng tự hào vì ông ấy, vì cả những thứ mà mọi người ngoài thì không nhìn thấy được.

Thu Trang: Có những giai đoạn em đã phải giấu hoàn toàn vẻ mạnh mẽ bên ngoài để thể hiện mình là người dịu dàng nữ tính. Nhưng em nghĩ là nếu cả một thời gian như thế, mình bị biến mất con người thật của mình thì mình làm sao. Tức là em có cuộc đấu tranh khác là đấu tranh

để chống lại sự giả tạo, sự giả dối để mà sống thật với chính mình.

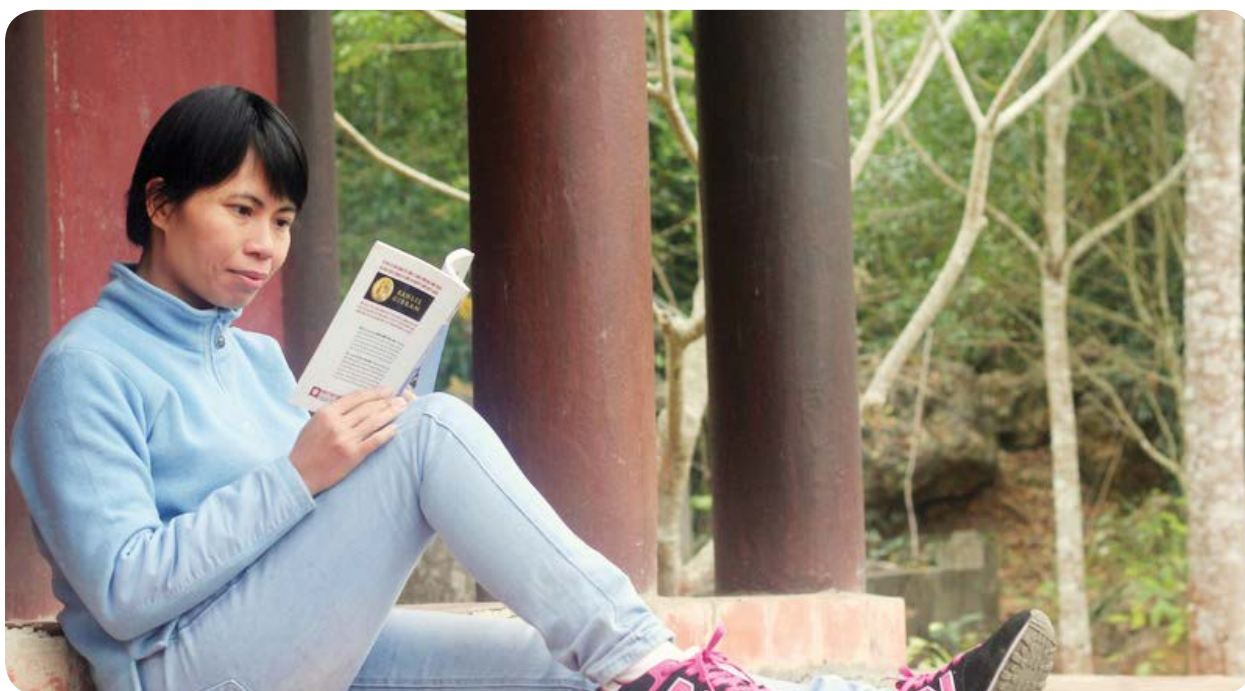
Em sống với người bạn đời của em bây giờ hạnh phúc thế này, chúng em cũng phải có một quá trình chứ những ngày đầu tiên em nghĩ không biết mình có lâu dài được với người đàn ông này không. Nhưng anh ấy đã thay đổi rất nhiều. Hồi đầu em nghĩ là với một người tự do như em chưa chắc gì ông ấy đã sống được thế, nhưng cho đến bây giờ ông ấy cảm thấy hạnh phúc. Những thứ lãng mạn, bay bổng, những khát khao sống

manh mẽ, chân thực được đánh thức, khơi gợi. Đôi khi ông ấy còn buột ra là cách sống của mình làm cho ông ấy thỏa mãn với những khao khát mà ông ấy phải kìm nén từ lâu.

Trang Hạ: Có những khi cuộc sống làm báo nhiều thách thức quá, có những Bộ và ban ngành tổ chức cuộc họp báo khẩn cấp để phản đối loạt phóng sự điều tra của em, ông xã em gọi điện cho em lúc ấy đang ở Đài Loan: Thôi em về đi, anh sẽ mua 2 cái sọt mình ra chợ rau đầu mỗi mua hàng sáng sớm rồi đem bán. Chiều tối

anh sẽ chở cả em lẫn sọt về. Cuộc sống đơn giản khỏi đụng chạm. Em đã từng hình dung mình ngồi yên ấm vui vẻ trong cái sọt, có chồng che chở thương yêu. Nhưng rồi em nghĩ, em không thể đánh đổi cuộc sống tự do, không thể đánh đổi những khao khát và đam mê để bằng lòng sống như vậy. Khi loạt phóng sự của em vào Chung kết giải Báo chí quốc gia năm đó, em nghĩ mình không lựa chọn sai.

Đi Đài Loan về, em bảo bây giờ cho chồng đi nước ngoài 10 năm đi, mình em nuôi gia

Trang Hạ - Nhà văn

đình, nhưng chồng em không xa được lũ con một ngày nào. Có khi đi công tác về, chồng bế từng đứa con lên cân để khoe với vợ là đứa này lên 7 lạng, đứa này tăng 1 cân. Nhiều người nói em may mắn lấy được ông chồng yêu thương, thấu hiểu và chung tay cùng vợ. Nhưng em nghĩ ông ấy cũng may mắn khi lấy được em chứ, vì cả hai đã cùng tạo ra được điều kiện để những phẩm chất tốt của nhau được bộc lộ và phát triển.

Thu Trang: Có những giai đoạn mong muốn khát khao lớn nhất của em chỉ muốn kiếm tiền để mua cái thùng xe, trong đó có cả bếp gas, có cả những thứ như là: bếp, một thùng quần áo, một thùng đồ đạc, trang điểm, cũng phải đẹp, cũng phải nước hoa nhé. Nếu ông

xã đi cùng thì tuyệt vời, nếu không thì hai mẹ con. Nếu nói ra thì nó điên rồ nhưng cho đến lúc này em vẫn nghĩ thế. Điện Biên, một căn nhà gỗ nhỏ chẳng hạn... Em chả có tham vọng tự nhiên mình trở nên nổi tiếng hay là gì hết.

Trang Hạ: Mình đề nghị trên thùng xe nên có thêm một cái máy pha cà phê để đi đến đâu bán cà phê đến đó kiếm tiền. (cười)

VA: Tức là chúng ta được sống với chính những khao khát của chúng ta mà khao khát thì có thể vô cùng khác nhau, nhưng mình được sống với khao khát của mình và mình được quyền khao khát, mình không phải che giấu khao khát đó. Cho dù có thể làm được, có thể không làm được. Và chúng ta cũng không phải nghĩ xem cái đó có “nữ tính”

không, theo tiêu chuẩn của ai đó.

Thu Trang: Em nghĩ là nếu để nói mà phụ nữ, sự đàn bà thì em có thừa sự đàn bà, tại vì bản chất em ươn ọt, cũng lẳng mạn lắm. Nhưng mà công việc gần đây em làm những đề tài kiểu như là nó chạm đến một cách gay gắt những khó khăn nhất trong nghề báo, có những lúc cảm giác như mình dần thêm một tí nữa thì mình sẽ đem một cái nguy hiểm cho tất cả mọi người trong gia đình mình. Điều đấy nhìn thấy rõ nhưng mà cái mà em làm được thì quan trọng nhất vẫn là mọi người trong gia đình hiểu về tính cách mình trước đã.

Kết: Công việc khó khăn nguy hiểm, đòi hỏi dấn thân không chỉ dành cho nam giới. Nữ tính không đồng nghĩa với nhút nhát và yên phận. Người đàn ông ủng hộ người phụ nữ mình yêu trong công việc cũng phát huy được thế mạnh của mình và được hạnh phúc hơn.

Phần 3: Khi lãnh đạo nam chỉ thích lãnh đạo nam

Những ngày đầu tháng 7, Báo Khoa học & Đời sống, số 78 tạo nên không ít bất bình trong những người quan tâm đến bình đẳng giới và đặc biệt là vấn đề phụ nữ tham chính.

Xin không bình luận thêm về quan điểm của người được phỏng vấn trong bài báo này. Nó chỉ cho chúng ta thấy những quan điểm kìm hãm sự phát triển của xã hội biểu hiện qua định kiến với phụ nữ vẫn tồn tại thậm chí ở những người có vị trí ra quyết định.

Xin trích ra đây những quan điểm của Liên hiệp quốc, vì sao phụ nữ cần tham gia chính trường:

Vì sự công bằng - Phụ nữ chiếm một nửa dân số. Vì thế, phụ nữ có thể đảm nhiệm 50% vị trí ra quyết định.

Vì kinh nghiệm - Phụ nữ có những kinh nghiệm khác với nam giới về mặt xã hội học và sinh học. Vì thế, phụ nữ nên được đảm nhận những vị trí có tầm ảnh hưởng để có thể phát huy kinh nghiệm và năng lực.

Vì lợi ích - Phụ nữ và nam giới có quan tâm và lợi ích khác nhau. Sẽ hiệu quả và chính đáng hơn nếu quan tâm và lợi ích của hai nhóm đều được phản ánh và bảo đảm.

Vì sự phát triển bền vững - Theo một nghiên cứu của Đại học Quốc gia Singapore, cơ quan lập pháp nào có tỷ lệ phụ nữ đông hơn thì các chính

sách và luật pháp về bảo vệ con người và môi trường sẽ được thông qua nhiều hơn so với những cơ quan lập pháp có ít đại diện là phụ nữ.

Vì sự tăng trưởng kinh tế - Khi ở những vị trí ra quyết định, phụ nữ luôn đưa ra những định hướng sáng tạo trong môi trường cạnh tranh để tạo ra sự ổn định và tăng trưởng kinh tế.

Lời nhóm biên tập: Vì lợi ích của cả nam và nữ, vì sự phát triển chung của xã hội, việc tham chính của phụ nữ là cần thiết. Tinh thần của Luật Bình đẳng giới phải được thấm nhuần đặc biệt đến các cán bộ có vai trò quyết định về chính sách nhân sự. Bài báo trên chỉ là một ví dụ để chúng ta có thể nhìn rõ hơn thực tế rằng sự tồn tại của các định kiến giới trong hệ thống lãnh đạo sẽ cản trở sự tiến bộ thực sự của phụ nữ.

Liên hệ:

Xin vui lòng gửi phản hồi hoặc đăng ký nhận bản tin theo địa chỉ:

Anh Lê Xuân Đồng - Cán bộ dự án “Giới và Truyền thông” của CSAGA
- OXFAM

Điện thoại: 0977 798 257

Email: xuandong@csaga.org.vn

HOTLINE

Cung cấp các thông tin về bạo lực giới
cho các nhà báo, cán bộ xã hội

(04) 3 775 9333